

1 Sarcina probei

Dreptul procedural neerlandez se bazează pe principiul conform căruia oricine invocă un fapt trebuie să-l dovedească. Cu alte cuvinte, partea care se bazează pe faptele sau drepturile pe care le invocă în scopuri juridice va suporta sarcina probei cu privire la faptele sau drepturile respective. Cu toate acestea, în anumite situații, sarcina probei poate reveni altei persoane în conformitate cu dispozițiile legale specifice sau în temeiul principiilor privind caracterul rezonabil și echitatea.

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

Dispozițiile legale privind probele de la articolele 149-207 din Codul de procedură civilă (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) se aplică în procedura de citare și în procedura de petiție, cu excepția cazului în care cauza, prin natura sa, nu permite acest lucru. Acestea nu sunt obligatorii în cadrul procedurii privind măsurile provizorii, iar în cazurile de arbitraj, de asemenea, nu se aplică în mod automat normele obișnuite privind probele. Cu toate acestea, în cazurile de arbitraj, părțile pot conveni să aplice normele respective.

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

Faptele care sunt invocate de una dintre părți și care nu sunt infirmate (în mod suficient) de partea adversă trebuie să fie tratate de către instanță ca fiind dovedite. Cu toate acestea, există o excepție, și anume situațiile în care acceptarea unui fapt ar atrage după sine consecințe juridice care nu sunt disponibile în mod liber pentru părți. În acest caz, instanța poate să solicite elemente de probă.

Nu sunt necesare probe cu privire la fapte sau împrejurări care sunt considerate a fi universal cunoscute sau cu privire la reguli din experiența generală. Acestea pot fi utilizate de către instanță, indiferent dacă sunt sau nu invocate de părți. „Faptele sau împrejurările care sunt considerate a fi universal cunoscute” înseamnă fapte sau împrejurări pe care orice persoană normală le știe sau le poate cunoaște. „Reguli din experiența generală” înseamnă relațiile cauzale pe care toată lumea le cunoaște. De asemenea, nu este necesar să se dovedească faptele de care instanța însăși ia cunoștință pe parcursul procedurii - fapte de judecată, după cum sunt cunoscute.

În unele cazuri, o prezumție este prevăzută de lege. Anumite fapte sau împrejurări sunt considerate ca fiind atât de probabile încât o parte care le invocă nu trebuie să furnizeze (alte) probe cu privire la acestea. De asemenea, instanța se poate baza pe reguli din experiența generală pentru a ajunge la o prezumție pe baza anumitor fapte care îi sunt invocate. În acest caz, partea adversă nu are posibilitatea de a răsturna prezumția. Se aplică, de asemenea, o serie de cazuri speciale. Cu titlu de exemplu: în temeiul legislației privind circulația rutieră, un motociclist care lovește un biciclist sau un pieton trebuie plătească daune, cu excepția cazului în care se pot furniza probe conform cărora accidentul s-a datorat unei situații de forță majoră. Un alt exemplu este cazul în care un lucrător solicită repararea prejudiciului dacă se stabilește că acesta s-a produs în timp ce lucra. În acest caz, angajatorul va fi obligat să îl despăgubească pe lucrător pentru prejudiciile suferite, cu excepția cazului în care pot fi prezentate probe conform cărora angajatorul și-a respectat obligația de diligență necesară sau conform cărora lucrătorul se face vinovat de acțiune deliberată sau imprudentă voită.

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența aceluia fapt?

Probele prezentate sunt supuse liberei aprecieri a instanței, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Această excepție se referă la normele referitoare la valoarea probatorie concludentă a probelor. În cazul probelor concludente, instanța are obligația de a accepta ca fiind adevărate anumite mijloace de probă sau cel puțin de a recunoaște valoarea acestora. Și în acest caz există totuși posibilitatea de a aduce o probă contrară. Instanțele pot să își întemeieze deciziile numai pe faptele care respectă în mod corespunzător normele privind elementele de probă.

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

În anumite cazuri (inspecția conturilor, declarațiile martorilor), la cererea uneia dintre părți, instanța impune obligația de a furniza dovezi celeilalte părți. Instanța poate, de asemenea, să procedeze astfel din oficiu, și anume din proprie inițiativă.

De asemenea, la cererea uneia dintre părți sau din oficiu, instanța poate dispune prezentarea unui raport de expertiză sau realizarea unei vizite sau a unei cercetări la fața locului. Instanța este cea care numește expertul, acesta urmând să raporteze instanței și tot instanța este cea care efectuează vizita la fața locului. Părțile sunt obligate să contribuie la rapoartele de expertiză.

Părțile au dreptul de a-și face cunoscute opiniile și de a prezenta cereri atât în cazul unui raport de expertiză, cât și în cazul unei vizite la fața locului.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

Partea autorizată de instanță să furnizeze elemente de probă sau căreia îi revine sarcina probei are obligația de a furniza probe pentru faptele și/sau împrejurările susținute. Partea adversă poate furniza întotdeauna probe contrare, cu excepția cazului în care legea interzice acest lucru.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

Instanța refuză să admită probe în cazul în care acestea nu sunt relevante pentru cauza respectivă, nu sunt suficient de precise (sunt prea vagi), sunt prezentate după termenul impus (sunt tardive) sau sunt frivole. Probele prezentate nu pot fi respinse pe motivul unui presupus rezultat al acestora.

2.4 Care sunt diferitele mijloace de probă?

În Țările de Jos, se aplică regula libertății probelor, și anume probele pot fi furnizate, în principiu, prin orice mijloc adecvat, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Legea prevede o serie de mijloace de probă (listă neexhaustivă):

acte și hotărâri,
controlul conturilor, al evidențelor și al documentelor,
depoziția martorilor,
rapoarte oficiale sau orale ale experților și
cercetări și vizite la fața locului.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Proba cu martori trebuie să fie permisă prin lege și este furnizată la cererea uneia dintre părți sau este impusă uneia dintre părți, din oficiu. De asemenea, părțile pot depune mărturie în calitate de martori (a se vedea punctul 3 de mai jos). În cazul în care urmează să se prezinte proba cu martori, părțile sunt cele care cheamă martorii.

Proba cu martori se prezintă sub forma unei mărturii. Aceasta este depusă în timpul ședinței de judecată sub forma mărturiei orale. O declarație din partea unui martor este admisă ca probă numai în cazul în care aceasta se referă la fapte de care martorul a luat cunoștință personal. O parte care solicită proba cu martori va primi permisiunea să facă acest lucru dacă faptele care urmează să fie dovedite sunt în litigiu, iar proba cu martori poate contribui la soluționarea cauzei.

La cererea uneia dintre părți sau din oficiu, experții pot prezenta rapoarte scrise sau orale (articolul 194 din Codul de procedură civilă). În cazul unui raport scris, instanța stabilește un termen pentru prezentarea acestuia. În cazul unui raport oral, expertul furnizează probe la termenul de judecată stabilit.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

Există o distincție între probele concludente și cele neconcludente. În cazul probelor concludente, instanța este obligată să accepte conținutul elementelor de probă ca fiind adevărat sau să recunoască forța acestui mijloc de probă, astfel cum este stabilit prin lege. De asemenea, pot fi prezentate probe contrare în cazul unor probe concludente, cu excepția cazului în care legea interzice acest lucru. Actele autentice și hotărârile pronunțate de instanțele penale sunt exemple de elemente de probă concludente. Instanța stabilește în mod liber valoarea probatorie a elementelor de probă neconcludente.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

În anumite circumstanțe, un document constituie proba perfectă. În anumite circumstanțe, documentul este, de asemenea, esențial pentru nașterea unui anumit drept. Un exemplu în acest sens ar putea fi un acord prenupțial sau un testament. Proba existenței unui acord prenupțial sau a unui testament întocmit de un notar este furnizată prin prezentarea unui act notarial. Un codicil poate servi, de asemenea, drept probă. Un codicil este un document scris de mână, datat și semnat prin care se stabilește voința testatorului. Această voință poate fi legată de lăsarea prin testament, printre altele, a obiectelor de îmbrăcăminte, a obiectelor personale, a bijuteriilor și a obiectelor de uz gospodăresc specificate și a cărților specificate [articolul 97 din Codul civil (*Burgerlijk Wetboek*)]. Un codicil nu necesită validare prin act notarial.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Principiul de bază este acela că orice persoană chemată prin lege să depună mărturie este obligată să facă acest lucru. Obligația se referă la prezentarea la proces și la formularea în mod onest a declarațiilor solicitate în instanță.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

În anumite situații, este posibilă exonerarea de obligația de a depune mărturie.

De această exonerare beneficiază în primul rând rudele apropiate ale părților. Printre acestea se numără soții/soțiile (fostii soți/fostele soții) sau partenerii (fostii parteneri) înregistrați ai părții, rudele de sânge sau prin alianță ale unei părți sau soțul/soția sau partenerul înregistrat al persoanei respective până la gradul al doilea inclusiv - părinți, copii, bunici, nepoți, frați și surori.

De asemenea, martorii pot să invoce exonerarea atunci când trebuie să răspundă la întrebări specifice, în cazul în care răspunsul ar expune martorul sau ruda de sânge sau prin alianță pe linie ascendentă sau descendentă sau o rudă colaterală de gradul al doilea sau al treilea sau soțul/soția (fostul soț/fosta soție) sau partenerul înregistrat (fostul partener înregistrat) al persoanei respective la riscul de a fi urmărit penal [articolul 165 alineatul (3) din Codul de procedură civilă]

Există, de asemenea, o exonerare pe bază funcțională. Aceasta este disponibilă pentru persoanele care, în virtutea unei relații privilegiate ținând cont de profesia, ocupația sau un alt statut al acestora (cum ar fi clerici, medici, avocați și notari), sunt obligate să păstreze confidențialitatea.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

În cazul în care un martor a fost citat să se înfățișeze în instanță prin scrisoare recomandată și nu se prezintă la proces, instanța poate stabili o dată, la cererea părții în cauză, la care martorul poate fi chemat prin citație (notificată prin executor judecătoresc). În cazul în care martorul tot nu se prezintă, instanța poate dispune ca acesta să fie adus în fața instanței de către organele de poliție. În cazul în care un martor se prezintă, însă refuză să dea declarații, partea în cauză poate solicita instanței ca acesta să fie plasat în arest preventiv pentru sfidarea instanței. Partea solicitantă va trebui să plătească costurile arestului. Instanța va emite un ordin de reținere numai în cazul în care consideră că acest lucru este justificat în vederea stabilirii adevărului.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Practic orice persoană are obligația de a depune mărturie, cu excepția celor care au dreptul de a fi exonați de această obligație (a se vedea răspunsul la întrebarea 2.9).

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Martorii sunt audiați și interogați de instanță. Instanța audiază fiecare dintre martori în absența celorlalți martori citați să se înfățișeze în cadrul aceleiași ședințe și care nu au depus încă mărturie, cu excepția cazului în care o parte depune mărturie. Părțile și avocații acestora pot, de asemenea, să adreseze întrebări martorilor. Instanța, din oficiu sau la cererea uneia dintre părți, poate confrunța martorii între ei și cu părțile. După ce un martor a depus mărturie, instanța poate adresa întrebări părților, iar părțile își pot adresa reciproc întrebări.

Norme neerlandeze privind probele nu conțin dispoziții specifice privind utilizarea videoconferinței. Legislația neerlandeză nu exclude această procedură și nu există dificultăți de ordin practic în realizarea videoconferințelor. Instanței îi revine sarcina de a decide cu privire la această chestiune.

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

Probele ilegale poate fi împărțite în elemente de probă obținute în mod ilegal și elemente de probă folosite în mod ilegal. În cazul în care probele au fost obținute în mod ilegal, acest lucru nu înseamnă că utilizarea lor este întotdeauna ilegală. Este întotdeauna la latitudinea instanței dacă probele ar trebui sau nu să fie considerate ilegale.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

Părțile pot fi audiate ca părți în litigiu, însă în acest caz declarațiile pe care le fac acestea nu vor fi tratate ca elemente de probă în favoarea părții audiate ca martor, cu excepția cazului în care mărturia servește la clarificarea altor probe inadecvate [articolul 164 alineatul (2) din Codul de procedură civilă].

Ultima actualizare: 26/11/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.